

**Riigikogu XV koosseisu korruptsioonivastase erikomisjoni
tegevuse ülevaade
18. juuni 2025 – 15. juuni 2026**

Tallinn, 15. juuni 2026

Riigikogu XV koosseisu korruptsioonivastane erikomisjon moodustati Riigikogu 27. aprilli 2023 otsusega nr. 35 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 19 ja korruptsioonivastase seaduse § 9 alusel neis õigusaktides nimetatud ülesannete täitmiseks. Otsus nägi ette komisjoni moodustamise koalitsiooni ja opositsiooni võrdse esindatuse printsiibist lähtudes.

Ülevaate koostamise ajal on komisjoni koosseis:

Anastassia Kovalenko-Kõlvart (esimees)
Erik-Niiles Kross (aseesimees)
Rain Epler
Mario Kadastik
Irja Lutsar
Stig Rästa
Priit Sibul
Riina Sikkut

Vahemikus 18. juuni 2025 – 15. juuni 2026 (kaasa arvatud) on toimunud 25 istungit. Seejuures on olnud 1 ühine istung - 11. märtsil 2026 koos riigieelarve kontrolli erikomisjoniga Auvere õlitehase allahindamise käsitlemiseks. Erakorraline istung toimus 15. aprillil 2026 riigile kuuluva põlevkivi kaevevälja müügi asjaoludega tutvumiseks. Komisjoni ainus väljasõiduistung toimus 8. juunil 2026 Kaitsepolitseiametisse.

Juhindudes komisjoni 17. märtsil 2025 tehtud konsensuslikust otsusest kuulutada avalikuks komisjoni kõik järgnevad istungid, välja arvatud need, kui istungi avalikkus ei ole võimalik tulenevalt isikuandmete, panga-, äri- või riigisaladuse või salastatud välisteabe, käimasoleva süüteomenetluse kaitseks või muul alusel piiratud juurdepääsuga teabe käsitlemise reeglitest, toimusid vaadeldaval perioodil 10 istungit tervikuna avalikena ning 2 istungit osaliselt avalikena.

Korruptsioonivastase seaduse § 9 lg 1 kohaselt kuulub komisjoni pädevusse parlamentaarne järelevalve korruptsioonivastaste meetmete rakendamise üle. Säte annab komisjonile õiguse arutada omal algatusel kõrgemate ametiisikute võimalikke korruptsioonijuhtumeid ja anda nende kohta hinnanguid, teostada järelevalvet Riigikogu liikmete tegevuspiirangutest kinnipidamise üle, kontrollida oma pädevuse piires huvide deklaratsioone, teavitada

Riigikogu ja avalikkust tema pädevuses oleva korruptsioonivastase tegevuse tulemustest ning täita muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

Parlamentaarset järelevalvet teostamisel korruptsioonivastaste meetmete rakendamisel keskendub komisjon eelkõige korruptsiooniennetusele, millel on oluline roll avalike ülesannete ja avalike vahendite kasutamise protseduurireeglitel ja olukorrateadlikkusel. Seejuures keskendus komisjon alljärgnevatele teemadele:

1. Korruptsiooni tõkestava õigusloome arengu toetamine
2. Avalike ülesannete protseduurireeglite õiguslik alus ja järgimise läbipaistvus
3. Kõrgete ametiisikute huvide konflikti tunnuseid sisaldavad juhtumid
4. Huvide deklaratsioonide nõustamine ja kontroll, huvide deklareerimise keskkonna arendamine
5. Isikute pöördumised

Komisjon kogub andmeid ja kohtub valdkonna ekspertide ja otsustajatega nii avalikust kui erasektorist. Iga-aastaselt annab komisjon videokonverentsi käigus, ja vajadusel hiljem kirjalikult täiendades, oma panuse Euroopa Komisjoni õigusriigi raporti koostamisse.

Üks efektiivsemaid korruptsiooniennetamise meetmeid on kõigi toimingute läbipaistvus, millest tulenevalt on korruptsioonivastase erikomisjoni fookuses olnud ressursimahukad projektid. Avalike vahendite kasutuse läbipaistvuse osas konsulteerib komisjon sageli Riigikontrolliga. 2025-2026. aastal jätkas komisjon regiooni suurima taristuprojekti Rail Baltic'u arengu jälgimisega, sh koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rail Baltic Estonia OÜ, Läti Parlamendi Seimi Rail Baltic'u uurimiskomisjoni toonase juhi ja Läti tänase peaministri Andris Kulbergsiga. Samuti jätkus Ida-Viru Õiglase Ülemineku Fondi toetusmeetmete rakendamise käsitlemine nii kaasusepõhiselt kui ka menetluse põhimõtete osas.

Läbipaistva energiajulgeoleku tagamise raames uuris komisjon Eesti Energia AS erikontrolli järeldusi, elektribörsi reeglite kujunemist, samuti Enefit Green AS börsil kaubeldavate aktsiate osas ülevõtmispakkumise otsuse kujunemise ning otsuse teatatavaks tegemise käiku, Auvere õlitehase alahindamist. Riigile kuuluva Uus-Kiviõli kaevevälja müüki käsitleti kahel istungil.

Komisjon kohtus korduvalt Konkurentsiametiga arutamaks lisaks elektribörsi reeglite kujunemist ja rakendamist, sh manipuleerimise riskide maandamise meetmed ja järelevalvet. Samuti käsitles komisjon Konkurentsiametiga ka kütuseturu hinnakujunduse läbipaistvust ja konkurentsi toimimise arengut.

Korruptsioonivastase tegevuse siseriiklik koordinaator on Justiits- ja Digiministeerium ning ministri ja ministeeriumi esindajatega on käsitletud nii korruptsioonivastase tegevuskava arengut, kui ka korruptsioonivastase seaduse muudatuste väljatöötamist, samuti huvide deklareerimise sisulist ja tehnilist arengut. Justiits- ja Digiministeeriumi ja Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoniga arutati komisjonis 2025. a kohalike omavalitsuste volikogude valimiste aruandeid ja vahetult enne valimisi jõustunud Euroopa Komisjoni poliitreklaami läbipaistvuse määruse mõju.

Komisjon käsitles kohalike omavalitsuste võimalusi valida koostööpartnereid ajendatuna Tallinna, Maardu ja Ida-Viru kohalike omavalitsuste varasemast koostööst Kaitsepolitsei ameti

poolt riigivastases kuriteos kahtlustatavana kinni peetud O. Bessediniga. Juhtumist ajendatuna kohtus komisjon sel teemal ka Kaitsepolitseiametiga, kellega komisjon kohtub ka regulaarselt. Kuivõrd korruptsioonikuriteod haakuvad ka Rahapesu Andmebüroo valdkonnaga, sai komisjon 2025. a novembris ülevaate Rahapesu Andmebüroo praktikatest ning plaanidest.

Osa komisjoni tööst on kontrollida huvide deklaratsioone ning käsitleda kaasusepõhiselt huvide konflikti tunnuseid sisaldavaid juhtumeid. Seejuures ilmnesid erisused Riigikogu liikme kuluhüvitiste kasutamise praktika ja täidesaatva võimu esindajate huvide deklareerimise praktika osas, mis ühel juhul viis riigihange tühistamiseni. Komisjon ootab huvide deklaratsioonide uue registri käivitumist käesoleva aasta suvel ning uurib huvide deklaratsioonide esitamise kohustuse kehtestamise ühetaolist rakendamist täidesaatva võimu poolt eelkõige riigile kuuluvate ettevõtete võtmeisikute osas. Avalike vahendite kasutamise järelevalve osas käsitles komisjon ka Tervisekassa ülesannete täitmise ja vahendite kasutamise läbipaistvust.

Kuigi korruptsiooni tõkestavate seaduseelnõude menetlemine kuulub valdavalt põhiseaduskomisjoni pädevusse, on komisjon algaamas pöörduste efektist tulenevate riskide maandamiseks seadusandlike muudatusi ning tõdenud lobireeglite arendamise vajadust mitmete komisjoni käsitletud teemade raames.

Isikud pöörduvad komisjoni poole väga erinevate küsimustega ning juhivad tähelepanu mitmesugustele probleemidele. Vastamiseks kogub komisjon teavet ning annab selgitusi või suunab pöördumised edasi lahendamiseks pädevatele asutustele.

/digiallkiri/

Anastassia Kovalenko-Kõlvart
Komisjoni esimees